

POSTANOWIENIE

Dnia 29 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z wniosku G. R.
z udziałem E. R.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 grudnia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w Olsztynie
z dnia 13 grudnia 2021 r. sygn. akt IX Ca 297/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 3. zasądza od G. R. na rzecz E. R. kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 13 grudnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie IX Ca 297/21 z wniosku G. R. i E. R. o podział majątku wspólnego, na skutek apelacji obu stron od postanowienia częściowego Sądu Rejonowego w Szczycinie z 24 listopada 2020 r., (pkt 1) zmienił zaskarżone w pkt III, VI ppkt 4, IX i XIV, (pkt 2)

umorzył postępowanie wywołane wniesioną przez uczestnika postępowania apelacją co do pkt V ppkt 4 i pkt VI, oraz (pkt 3) oddalił apelacje w pozostałym zakresie.

Wnioskodawczynie w skardze kasacyjnej z 11 marca 2022 r. zaskarżyła postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie z 13 grudnia 2021 r. w części tj.: w zakresie w jakim uwzględniona została apelacja uczestnika od rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w Szczytnie zawartego w pkt XIV postanowienia częściowego z 24 listopada 2020 r. zasądzającego od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie odsetki ustawowe od sumy 908 875,01 zł - tj. pkt 1 ppkt d) zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w Olsztynie zmieniający pkt XIV postanowienia częściowego Sądu Rejonowego w Szczytnie; w zakresie w jakim oddalona została apelacja wnioskodawczynie od rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w Szczytnie zawartego w pkt II oraz pkt III, V ppkt 6, IX, XIV postanowienia częściowego z 24 listopada 2020 r., a dotyczącego ustalenia, że środki pieniężne znajdujące się w posiadaniu uczestnika stanowią jego majątek osobisty co do sumy 207 850,93 zł i w konsekwencji nieuwzględnienie tej sumy jako składnika majątku wspólnego, nieuwzględnienie tej sumy przy podziale majątku, obliczenia wysokości dopłaty oraz wysokości odsetek ustawowych na rzecz wnioskodawczynie z pominięciem tej sumy - tj. pkt 3 oraz pkt 1 ppkt a) i c) zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w Olsztynie; w zakresie w jakim oddalona została apelacja wnioskodawczynie od rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w Szczytnie zawartego w pkt XIII postanowienia częściowego z 24 listopada 2020 r. oddalającego wniosek o zasądzenie od uczestnika kwoty 787 500,00 zł tytułem przychodów z majątku wspólnego - tj. pkt 3 zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w Olsztynie. Skarżąca wniosła o uchylenie pkt 1 ppkt d) zaskarżonego postanowienia oraz uchylenie pkt 3 i pkt 1 ppkt a) i c) zaskarżonego postanowienia w części oddalającej apelację wnioskodawczynie od pkt XIII postanowienia Sądu Rejonowego w Szczytnie, a także w części oddalającej apelację wnioskodawczynie od rozstrzygnięcia zawartego w pkt II, III, V ppkt 6, IX, XIV postanowienia Sądu Rejonowego w Szczytnie oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie od uczestnika

na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance oczywistej zasadności skargi oraz występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Uczestnik postępowania w odpowiedzi na skargę kasacyjną z 6 kwietnia 2022 r. wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie spełniała ustawowych przesłanek koniecznych dla przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Skarżący powinien wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, widoczną *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 31 sierpnia 2022 r., I CSK 3436/22). Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej

nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lipca 2022 r., I CSK 641/22).

Biorąc pod uwagę powyższe, zdaniem Sądu Najwyższego lakoniczne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przesądza o tym, że skarżąca nie wykazała, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona w wyjaśnionym wyżej znaczeniu. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie ma ściśle jurydycznego charakteru, ograniczają się jedynie do wskazania naruszenia przez Sąd art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. stwierdzając naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. Autor skargi kasacyjnej nie wskazał ani nie wykazał kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów, jak również ich wpływu na wydane rozstrzygnięcia oraz że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony.

Przechodząc do oceny drugiej ze wskazywanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, tj. występującego w sprawie zagadnienia prawnego, wskazać należy, iż zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości, których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa. Wspomniane wątpliwości muszą znajdować się w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy, który powinien wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2022 r., I CSK 2371/22 i powołane tam orzecznictwo). W orzecnictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecnictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu na okolicznościach mieszczących się w stanie

faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, z 15 października 2002 r., III CZP 66/02).

Skarżąca w skardze kasacyjnej wskazywała na dwa zagadnienia prawne. Pierwsze: „[c]zy postanowienie o zabezpieczeniu wniosku o podział majątku wspólnego, określające sposób zarządu określonym składnikiem majątku wspólnego, nieuchylane i niezmieniane w toku postępowania sądowego, zmienia wynikającą z art. 207 k.c. zasadę podziału pożytków i przychodów według wielkości udziałów oraz czy sytuację taką należy traktować analogicznie jak zawarcie przez współwłaścicieli niepisanego porozumienia, akceptowanego od dłuższego czasu (wobec braku podejmowania czynności prawnych zmierzających do zmiany sposobu zarządu określonych w postanowieniu o zabezpieczeniu), określającego sposób korzystania z rzeczy (zawarcie w sposób konkludentny umowy *quoad usum*), której skutkiem jest nie tylko uchylenie ustawowego modelu zarządzania rzeczą wspólną, ale także związanego z nim ustawowego sposobu podziału pożytków i dochodów?”, oraz drugie „[c]zy w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, przy wzajemnych rozliczeniach z tytułu posiadania składników majątku wspólnego przynoszących dochód i pobierania z nich pożytków, rozliczeniu podlegają jedynie realnie uzyskane dochody (pożytki rzeczy) czy też dochody możliwe do uzyskania według zasad prawidłowej gospodarki danym składnikiem majątku wspólnego?”.

Pierwsze ze sformułowanych zagadnień prawnych nie jest zagadnieniem nowym, na jakie kreować ma je uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej. Ponadto, skarżąca po części sama wskazuje na orzeczenia, które rozwiązują podnoszony przez nią domniemany problem prawny. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 10 grudnia 2020 r. sygn. akt I CSK 767/18, ale także we wcześniejszym postanowieniu z 22 marca 2019 r. sygn. akt IV CSK 403/17 wskazał, że postanowienie o zabezpieczeniu wniosku o zniesienie współwłasności, określające sposób korzystania z rzeczy na czas trwania postępowania sądowego, nie zmienia wynikającej z art. 207 k.c. zasady podziału pożytków i przychodów

według wielkości udziałów. Udzielenie takiego zabezpieczenia nie pozbawia więc zainteresowanego możliwości zgłoszenia żądań z tego tytułu. W drugim z orzeczeń wskazano też, że współwłaściciele zgodną wolą, wyrażoną choćby w sposób dorozumiany, mogą objąć z reguły także kwestię pobierania pożytków przez poszczególnych uprawnionych, korzystających z określonych części rzeczy wspólnej, a wywołanie takich skutków ma źródło i umocowanie w woli stron, a poczynione uzgodnienie wyznacza zakres odejścia od zasad wynikających z art. 206 i 207 k.c.

Również drugie z zagadnień prawnych nie jest zagadnieniem nowym. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 7 stycznia 2009 r. w sprawie II CSK 390/08 wskazał, iż za podstawę rozliczenia pożytków nie sposób przyjąć pożytków potencjalnych (możliwych do uzyskania w świetle opinii biegłego), lecz jedynie pożytki rzeczywiste (realnie uzyskane).

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (pkt 1 postanowienia), nie znajdując okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania kasacyjnego (pkt 2 postanowienia) orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[as]

I.n